

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ – ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ: ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ
ΕΡΕΥΝΑΣ

ΑΡΘΡΟ 1. ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ

α. Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής Δεοντολογίας Έρευνας -οι ενέργειες της οποίας είναι σύμφωνες με τον Κώδικα Δεοντολογίας στην Έρευνα της Επιτροπής Ερευνών του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης- είναι:

- η σύνταξη του κανονισμού δεοντολογίας της έρευνας καθώς και οι αναθεωρήσεις του.
- η εφαρμογή του παρόντος κανονισμού.
- η εξέταση ερευνητικών πρωτοκόλλων που κατατίθενται στην Επιτροπή από μέλη ΔΕΠ, Ε.ΔΙ.Π, Ε.Τ.Ε.Π. και Ε.Ε.Π., προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές/τριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ).
- η έκδοση σχετικής γνωμοδότησης εντός 30 ημερών από την κατάθεση του ερευνητικού πρωτοκόλλου.
- η οργάνωση σεμιναρίων και συζητήσεων για θέματα ηθικής και δεοντολογίας των ερευνών με σκοπό την ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μελών ΔΕΠ, Ε.ΔΙ.Π., Ε.Τ.Ε.Π. και Ε.Ε.Π., προπτυχιακών, μεταπτυχιακών και διδακτορικών φοιτητών/τριών του ΠΤΔΕ.

β. Δεν εμπíπτουν στις αρμοδιότητες της Επιτροπής Δεοντολογίας Έρευνας:

- η εξέταση των ερευνητικών πρωτοκόλλων στα οποία δεν εμπλέκονται μέλη ΔΕΠ, Ε.ΔΙ.Π, Ε.Τ.Ε.Π. και Ε.Ε.Π. και φοιτητές/τριες του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.
- η ενασχόληση με τα οικονομοτεχνικά των μελετών.
- η αξιολόγηση των προτεινόμενων ερευνών, αλλά ενδεχόμενα μόνον προτάσεις βελτίωσης σε ζητήματα δεοντολογίας.

γ. Η Επιτροπή είναι διαθέσιμη στα μέλη του ΔΕΠ Τμήματος, στα μέλη ΕΕΠ, ΕΔΙΠ, ΕΤΕΠ και σε προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές/τριες, για την εξέταση αιτημάτων σχετικά με ζητήματα δεοντολογίας που προκύπτουν κατά τη διεξαγωγή ερευνών στο πλαίσιο του Τμήματος.

ΑΡΘΡΟ 2. ΣΥΝΘΕΣΗ

- α. Η Επιτροπή αποτελείται από 9 τακτικά μέλη, ένα από τα οποία εκτελεί χρέη Συντονιστή/τριας.
- β. Ο/Η Συντονιστής/τρια και τα μέλη ΔΕΠ της Επιτροπής ορίζονται από τη Γ.Σ. του Τμήματος και η θητεία τους είναι διάρκειας δύο (2) ετών χωρίς τη δυνατότητα δύο διαδοχικών θητειών.
- γ. Η σύνθεση της Επιτροπής πρέπει να καλύπτει κατά το δυνατόν την ευρύτητα των επιμέρους επιστημονικών πεδίων του Τμήματος.
- δ. Τα μέλη της Επιτροπής ορίζονται βάσει του ενδιαφέροντος και της ερευνητικής τους εμπειρίας ή/και της εξοικείωσής τους με θέματα ηθικής και δεοντολογίας της έρευνας.

ΑΡΘΡΟ 3. ΣΥΝΕΔΡΙΑΣΕΙΣ

- α. Η Επιτροπή συνεδριάζει εφόσον υπάρχουν αιτήματα.
- β. Στις συνεδριάσεις μπορούν να συμμετέχουν συμβουλευτικά και μέλη εξειδικευμένων επιστημονικών περιοχών από το Τμήμα, το Πανεπιστήμιο ή εκτός, χωρίς δικαίωμα ψήφου.
- γ. Για τη διενέργεια συνεδρίασης απαιτείται απαρτία.
- δ. Σε κάθε συνεδρίαση συντάσσεται γνωμοδότηση με ευθύνη του/της Συντονιστή/τριας η οποία και κατατίθεται στο Δ.Σ. του Τμήματος.

ΑΡΘΡΟ 4. ΛΗΨΗ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ

- α. Η Επιτροπή αποφασίζει με απόλυτη πλειοψηφία των παρόντων μελών της. Η ψήφος του/της Συντονιστή/τριας της Επιτροπής δεν έχει μεγαλύτερη ισχύ από αυτή των υπολοίπων μελών.
- β. Η Επιτροπή έχει τη δυνατότητα να ζητήσει από τους ερευνητές/τριες να καταθέσουν συμπληρωματικά έγγραφα αν χρειαστεί.
- γ. Οι γνωμοδοτήσεις της Επιτροπής είναι αιτιολογημένες.
- δ. Κατά τη διαδικασία γνωμοδότησης της Επιτροπής δεν συμμετέχει μέλος της Επιτροπής ή άμεσος συνεργάτης/τρια του/της, όταν αξιολογείται δικό του/της ερευνητικό πρωτόκολλο.

ΑΡΘΡΟ 5. ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ ΥΠΟΒΟΛΗΣ

Οι ενδιαφερόμενοι/ες, θα πρέπει να καταθέσουν ηλεκτρονικά στη Γραμματεία του Τμήματος η οποία θα προωθήσει στο/η Συντονιστή/τρια της Επιτροπής τα ακόλουθα:

- α. Συμπληρωμένο το έντυπο της αίτησης προς την Επιτροπή (βλ. Παράρτημα Ι).
- β. Έντυπο έγγραφης ενημέρωσης των συμμετεχόντων/ουσών. Σε περίπτωση που στην έρευνα συμμετέχουν ανήλικα άτομα ή ενήλικες που δεν διαθέτουν αυτοσυνηγορία, το έντυπο έγγραφης ενημέρωσης δίνεται στον/στους γονείς, στον /στους κηδεμόνες ή φροντιστές/τριες αυτών (βλ. και άρθρο 7.2α).
- γ. Έντυπο έγγραφης ενημέρωσης των εκπαιδευτικού (βλ. και άρθρο 7.2α).
- δ. Έντυπο έγγραφης συγκατάθεσης. Σε περίπτωση που στην έρευνα συμμετέχουν ανήλικα άτομα ή ενήλικες που δεν διαθέτουν αυτοσυνηγορία, το έντυπο έγγραφης συγκατάθεσης υπογράφεται από τον/τους κηδεμόνες ή φροντιστές/τριες αυτών, έπειτα από τη συναίνεση των ίδιων των συμμετεχόντων /ουσών (βλ. και άρθρο 7.2δ).
- ε. Έντυπο έγγραφης συγκατάθεσης εκπαιδευτικού. (βλ. και άρθρο 7.2δ).
- στ. Οποιοδήποτε άλλο έγγραφο ή υποστηρικτικό της μελέτης υλικό (π.χ., σχέδιο συνέντευξης, ερωτηματολόγιο). Η Επιτροπή ακολουθώντας την ακαδημαϊκή δεοντολογία θα τηρεί τις αρχές της εμπιστευτικότητας.
- ζ. Έγγραφο δήλωση των ερευνητών/τριών ότι έλαβαν γνώση του παρόντος κανονισμού αναλαμβάνοντας την υποχρέωση συμμόρφωσης και τήρησης των προβλεπόμενων σε αυτό όρων και διατάξεων (Υπεύθυνη Δήλωση του Ν. 105).
- η. Σε περίπτωση που κατά τη διάρκεια της έρευνας πραγματοποιηθούν τροποποιήσεις στο ερευνητικό πρωτόκολλο (π.χ., αλλάξουν οι πληροφορίες που θα έπρεπε να γνωρίζουν οι συμμετέχοντες/ουσες), η αίτηση μαζί με τα συμπληρωματικά έντυπα (π.χ., έντυπο έγγραφης ενημέρωσης) θα πρέπει να υποβληθεί εκ νέου στην Επιτροπή για αξιολόγηση.

ΑΡΘΡΟ 6. ΕΛΕΓΧΟΣ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΩΝ ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΩΝ

Η διαδικασία που ακολουθείται μετά την κατάθεση των πρωτοκόλλων είναι η ακόλουθη:

- α. Ο/η Συντονιστής/τρια της Επιτροπής αναθέτει το κάθε πρωτόκολλο σε δύο από τα μέλη της Επιτροπής, ανάλογα με τη συνάφεια του γνωστικού τους αντικειμένου, τα οποία αναλαμβάνουν ρόλο εισηγητών/τριών για το συγκεκριμένο πρωτόκολλο. Αν κάποιο μέλος της Επιτροπής εμπλέκεται με οποιονδήποτε τρόπο στην ερευνητική διαδικασία ή δεν είναι ανεξάρτητο με την ερευνητική ομάδα της οποίας το πρωτόκολλο εξετάζεται (βλ. παραπάνω

άρθρο 4, Παράγραφος δ), ή έχει αιτιολογημένη επιθυμία να μην εξετάσει το συγκεκριμένο πρωτόκολλο, αυτό ανατίθεται σε άλλο μέλος της Επιτροπής.

β. Οι εισηγητές/τριες κάνουν παρουσίαση του πρωτοκόλλου στην Επιτροπή επισημαίνοντας τυχόν επιφυλάξεις και σημεία που χρήζουν περαιτέρω συζήτησης.

γ. Η τελική απόφαση λαμβάνεται από την πλειοψηφία των παρόντων μελών. Οι αποφάσεις λαμβάνονται χωρίς την παρουσία οποιωνδήποτε προσκεκλημένων εισηγητών/τριών και από την ψηφοφορία απέχουν μέλη της επιτροπής ή άμεσοι συνεργάτες/τριές τους εφόσον αξιολογείται δικό τους ερευνητικό πρωτόκολλο.

δ. Η Επιτροπή κοινοποιεί τη γνωμοδότησή της προς το Δ.Σ. του τμήματος το οποίο και λαμβάνει την οριστική απόφαση.

ε. Οι ενδιαφερόμενοι/ες μετά την κοινοποίηση της απόφασης της Επιτροπής Δεοντολογίας Έρευνας του τμήματος και εφόσον αυτή είναι θετική, υποχρεούνται να ενημερώσουν τις κατά τόπους Περιφερειακές Διευθύνσεις Εκπαίδευσης με μια επιστολή που θα περιλαμβάνει 1) τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Δεοντολογίας Έρευνας του τμήματος και 2) τις σχολικές μονάδες που θα επισκεφθούν και με τις οποίες (σχολικές μονάδες) θα πρέπει να έχει προηγηθεί επικοινωνία των ενδιαφερόμενων.

ΑΡΘΡΟ 7. ΒΑΣΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ ΔΕΟΝΤΟΛΟΓΙΑΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στο παρόν άρθρο αναφέρονται οι βασικές αρχές δεοντολογίας οι οποίες πρέπει να εφαρμόζονται σε όλες τις ερευνητικές δραστηριότητες, που διεξάγονται υπό την ευθύνη των μελών ΔΕΠ του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης.

7.1 Βασικές αρχές

Οι βασικές αρχές που πρέπει να τηρούνται είναι οι ακόλουθες:

α. Η έρευνα πρέπει να διεξάγεται με απόλυτο σεβασμό στην επιστημονική αλήθεια, στην ακαδημαϊκή ελευθερία, στη βιολογική και πνευματική ακεραιότητα του ανθρώπου, στην ανθρώπινη αξιοπρέπεια, στην πνευματική ιδιοκτησία και στα προσωπικά δεδομένα.

β. Κατά την έρευνα πρέπει να αποφεύγεται κάθε διάκριση των συμμετεχόντων/ουσών στη βάση της εθνότητας, της φυλής, του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού, της ταυτότητας ή/και έκφρασης φύλου, της κοινωνικής καταγωγής, της γλώσσας, της θρησκείας, της σωματικής ικανότητας, της ηλικίας, του επιπέδου εκπαίδευσης, των κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών.

γ. Δεν επιτρέπεται η δημοσιοποίηση στοιχείων των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα, παρά μόνο με τρόπο που να διασφαλίζεται πλήρως η ανωνυμία τους.

δ. Οι ερευνητές/τριες οφείλουν να παρέχουν στοιχεία με την εκτίμηση των ωρών απασχόλησης των μαθητών ή/και των εκπαιδευτικών, εντός και εκτός ωρολογίου προγράμματος (Ω.Π.), κατά τη διεξαγωγή της έρευνας και επιστημονική αιτιολόγηση και τεκμηρίωση του τρόπου και του χρόνου απασχόλησης της ομάδας-στόχου. Δεν θα εγκρίνονται έρευνες που θα διεξάγονται εντός του Ω.Π. και οι οποίες θα απασχολούν τους μαθητές ή τους εκπαιδευτικούς για περισσότερες από δύο ώρες.

ε. Κατά τη διεξαγωγή της έρευνας, οι ερευνητές/τριες οφείλουν να τηρούν τους κανόνες δεοντολογίας του παρόντος κανονισμού.

στ. Οι ερευνητές/τριες οφείλουν να ενημερώνουν όλους/ες τους/τις εργαζόμενους/ες ή συνεργάτες/τριες στην έρευνα για όσα ορίζει ο παρόν κανονισμός.

ζ. Η λογοκλοπή και η ιδιοποίηση επιτευγμάτων άλλων ερευνητών/τριών χωρίς καμία σχετική αναφορά δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα της Επιτροπής.

7.2 Υποχρέωση έγγραφης ενημέρωσης και έγγραφης συγκατάθεσης των συμμετεχόντων/ουσών

α. Περιεχόμενο εγγράφου (βλ. άρθρο 5β και άρθρο 5γ). Οι υπεύθυνοι ερευνητές/τριες πρέπει να ενημερώνουν τόσο προφορικά όσο και εγγράφως τους/τις συμμετέχοντες/ουσες στην έρευνα για τα ακόλουθα: την ερευνητική διαδικασία, τους σκοπούς και την αξιοποίηση των συμπερασμάτων, τους ενδεχόμενους κινδύνους, τα αναμενόμενα οφέλη της έρευνας, το δικαίωμα να συμμετέχουν και να αποσυρθούν από την έρευνα όταν η συμμετοχή έχει ήδη ξεκινήσει, τα όρια τήρησης του απόρρητου της συμμετοχής, την (τυχόν) παροχή εξωτερικών κινήτρων (ή εξωτερικών αμοιβών) για συμμετοχή, τα άτομα επικοινωνίας για τυχόν ερωτήσεις σχετικά με την έρευνα και τα δικαιώματά τους (πριν ζητήσουν την -έγγραφη- συγκατάθεσή τους για εθελοντική συμμετοχή στη μελέτη). Συνολικά, οι ερευνητές/τριες θα πρέπει να είναι σαφείς ως προς τη διαδικασία αναζήτησης συγκατάθεσης και το βαθμό πληροφόρησης που εκτιμούν ότι μπορούν να λάβουν οι συμμετέχοντες/ουσες. Τέλος, μέσα στο κείμενο της ενημέρωσης πρέπει να αναφέρεται ρητά η φράση ότι: «τηρείται ο Κανονισμός Δεοντολογίας Έρευνας του ΠΤΔΕ - ΑΠΘ».

β. Τα κείμενα έγγραφης ενημέρωσης πρέπει να είναι διατυπωμένα με απλό και κατανοητό τρόπο, αποφεύγοντας τη χρήση τεχνικών όρων.

γ. Στην έγγραφη συγκατάθεση των συμμετεχόντων/ουσών πρέπει να γίνεται σαφές ότι: 1) πρόκειται για ερευνητική διαδικασία, 2) η συμμετοχή είναι εθελοντική, 3) οι συμμετέχοντες/ουσες μπορούν να αποσυρθούν από τη μελέτη χωρίς καμία απολύτως

επίπτωση, και 4) σε περιπτώσεις κοινωνικά ευάλωτων ομάδων τηρούνται οι κανόνες συγκατάθεσης όπως ορίζονται από την κείμενη νομοθεσία και τον Κανονισμό Δεοντολογίας Έρευνας, ΠΤΔΕ ΑΠΘ. Τέλος, μέσα στο κείμενο της συγκατάθεσης πρέπει να αναφέρεται ρητά η φράση ότι: «τηρείται ο Κανονισμός Δεοντολογίας Έρευνας του ΠΤΔΕ- ΑΠΘ».

δ. Όσα άτομα εκ του νόμου δεν είναι ικανά για αυτοσυνηγορία, μπορούν να συμμετέχουν μετά από έγγραφη συγκατάθεση του ατόμου που ασκεί την κηδεμονία ή την επιμέλειά τους και έπειτα από τη δική τους συναίνεση.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ: ΠΛΑΙΣΙΟ ΑΡΧΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΜΕ ΠΑΙΔΙΑ

Η εκπαιδευτική έρευνα, όπως και γενικότερα η κοινωνική έρευνα, οφείλει να εφαρμόζεται σύμφωνα με έναν κώδικα ηθικής που αφορά στο σεβασμό του ατόμου, της γνώσης, των δημοκρατικών αρχών, της ποιότητας της έρευνας και της ακαδημαϊκής ελευθερίας. Οι ερευνητές οφείλουν να σέβονται τις πολιτισμικές και ατομικές διαφορές, συμπεριλαμβανομένων και όσων οφείλονται στην ηλικία, στο φύλο, στη φυλή, στη μειονότητα, στην εθνική προέλευση, στη θρησκεία, στο σεξουαλικό προσανατολισμό, ταυτότητα ή/και έκφραση φύλου, στην αναπηρία, στη γλώσσα και στο κοινωνικοοικονομικό επίπεδο. Οφείλουν να τηρούν σε κάθε περίπτωση την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία για την ίση μεταχείριση καθώς και τους κανονισμούς που προκύπτουν από την οδηγία για την προστασία προσωπικών δεδομένων (GDPR) εφαρμόζοντας κοινά αποδεκτές πρακτικές ανωνυμοποίησης-ψευδωνυμοποίησης.

Μια σειρά κανόνων δεοντολογίας που αφορούν στην έρευνα με ενήλικες είναι κοινή με αυτή για τα παιδιά. Η ιδιαίτερη, ωστόσο, κοινωνικο-πολιτισμική και οικονομική θεώρηση της διάστασης της ηλικίας στη σύγχρονη κοινωνία, διαμορφώνει ένα ορισμένο πλαίσιο παραδοχών για την παιδική ηλικία και ένα αντίστοιχο πλαίσιο κανόνων αναφορικά με τη συμμετοχή των παιδιών σε έρευνες.

Οι παραδοχές αυτές αφορούν:

α. το γεγονός ότι ενδεχομένως οι εμπειρίες, οι αντιλήψεις και τα πλαίσια αναφοράς των παιδιών να διαφέρουν από αυτές των ενηλίκων –διαφορές που οφείλονται εν μέρει στην ηλικία και εν πολλοίς στο γεγονός ότι συγκροτούν μια ξεχωριστή κοινωνική ομάδα με τα δικά της κοινωνικά και πολιτισμικά χαρακτηριστικά.

β. την ενδεχόμενη ευαλωτότητα των παιδιών κατά τη διάρκεια της αλληλεπίδρασής τους με ενήλικες γεγονός που οδήγησε στη διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου (κοινωνικού και νομικού) πλαισίου που αναφέρεται στην ευθύνη και φροντίδα των ενηλίκων απέναντι στα παιδιά.

γ. το διαφορετικό βαθμό εξουσίας που υφίσταται μεταξύ του ενήλικα ερευνητή και του παιδιού, που καθιστά περαιτέρω ευάλωτο το παιδί.

δ. το γεγονός ότι ο ρόλος των ενηλίκων (γονέων, κηδεμόνων, εκπαιδευτικών ή άλλων οι οποίοι ευθύνονται για την παιδική προστασία), που διαμεσολαβούν στην επαφή του

ερευνητή με το παιδί ως πληροφορητές, εγείρει θέματα δεοντολογίας σχετικά με την ενημέρωση του παιδιού και τη συναίνεσή του για τη συμμετοχή στην έρευνα.

Βασική αρχή της έρευνας με παιδιά είναι (όπως και για τους ενήλικες) η αποφυγή ή η ελαχιστοποίηση βλαβών που μπορεί να επιφέρει η έρευνα και παράλληλα η συνειδητοποίηση των κινδύνων που επιφέρει η αποσιώπηση των απόψεων και των εμπειριών των παιδιών όταν αυτά αποκλείονται από την έρευνα.

Οι ερευνητές/τριες οφείλουν να εφαρμόζουν τα άρθρα 3 και 12 της Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού του ΟΗΕ στα οποία προβλέπεται ως θεμελιώδης αρχή η προστασία των συμφερόντων του παιδιού κατά τη διαδικασία λήψης αποφάσεων που αφορούν στα παιδιά (άρθρο 3) και το δικαίωμα της ελεύθερης έκφρασης της γνώμης και των απόψεων του παιδιού, βάσει της ηλικίας και του βαθμού ωριμότητάς του (άρθρο 12).

Συναίνεση

Σε έρευνες με παιδιά, οι ερευνητές/τριες οφείλουν να απευθυνθούν αρχικά στον γονέα/γονείς, ή στο νόμιμο κηδεμόνα προσφέροντάς τους όλη την αναγκαία πληροφόρηση σε κατάλληλη γλώσσα, προκειμένου να λάβουν τη συναίνεσή τους. Η συναίνεση αυτή, ωστόσο, δε σημαίνει ότι και το παιδί συναινεί, αλλά ότι δίνει το δικαίωμα στο άτομο που διεξάγει την έρευνα να ζητήσει τη συναίνεση του παιδιού. Η συναίνεση λαμβάνεται με τρόπο που είναι κατανοητός και κατάλληλος στα υποκείμενα που απευθύνεται.

Οι ερευνητές/τριες μπορούν να παρακάμψουν τη συναίνεση του γονέα /γονιών, ή του ατόμου που ασκεί τη κηδεμονία, στις περιπτώσεις όπου: η έρευνα δεν μπορεί πρακτικά να διεξαχθεί εφόσον ο γονέας/γονείς ή το άτομο που ασκεί τη κηδεμονία δεν είναι εκ των πραγμάτων σε θέση να προστατεύσει το παιδί (όπως, π.χ., σε περιπτώσεις εγκαταλελειμμένων ή κακοποιημένων παιδιών).

Αναλαμβάνοντας έρευνα με παιδιά, οι ερευνητές/τριες οφείλουν να ζητήσουν τη συμφωνία του παιδιού, εκτός εάν δεν είναι σε θέση να συμφωνήσει (π.χ., τα βρέφη) και εκτός των περιπτώσεων που αναφέρονται παραπάνω. Τα παιδιά έχουν δικαίωμα στο σύνολο της πληροφόρησης και πρέπει να τους δίνεται η δυνατότητα να αρνηθούν. Οι ερευνητές/τριες αποδέχονται ότι, εφόσον δεν απαιτείται η συναίνεση των γονέων ή κηδεμόνων, οφείλουν να έχουν τη συναίνεση θεσμικού οργάνου και, εάν τέτοιο όργανο δεν υπάρχει, άλλου θεσμικού οργάνου με ειδικευση στη Δεοντολογία της Έρευνας. Σε τέτοιες περιπτώσεις απαιτείται να είναι εμπιστευτικός ο χαρακτήρας κάθε πληροφορίας που αφορά προσωπικά δεδομένα,

εκτός εξαιρέσεων (όπως, π.χ., εάν οι ερευνητές/τριες αποκτήσουν πληροφορίες που δείχνουν σαφώς ότι υπάρχει κίνδυνος για την υγεία ή για τη ζωή των συμμετεχόντων/ουσών στην έρευνα, των μαθητών/τριών, ή άλλων. Σε αυτές τις περιπτώσεις, οι ερευνητές/τριες φροντίζουν ώστε η σημασία που αποδίδουν στα εμπιστευτικά δεδομένα να μην έρχεται σε αντίθεση με τις λοιπές αρχές της ερευνητικής δεοντολογίας, τους κανόνες συμπεριφοράς και τη νομοθεσία. Σε έρευνα με παιδιά σε θεσμικά πλαίσια, όπως είναι τα σχολεία, όπου η συμμετοχή των παιδιών ενδέχεται να είναι ομαδική, οι ερευνητές/τριες οφείλουν να έχουν τη συναίνεση του κάθε παιδιού και όχι μόνο της ομάδας.

Σε έρευνα που διεξάγεται σε σχολεία, οι ερευνητές/τριες θα πρέπει επίσης να επιδιώκουν τη συνεργασία με όλο το προσωπικό του σχολείου (ανεξάρτητα της συμμετοχής τους στην έρευνα) λαμβάνοντας υπόψη και σεβόμενοι τους κανόνες λειτουργίας του σχολείου και την παιδαγωγική δεοντολογία του/της εκπαιδευτικού.

Οι ερευνητές /τριες αποδέχονται ότι οι συμμετέχοντες/ουσες ενδέχεται κατά την ερευνητική διαδικασία να αισθανθούν πίεση ή δυσαρέσκεια και πρέπει να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα για να μειώσουν την αίσθηση της εισβολής στον προσωπικό τους χώρο και να τους κάνουν να νιώσουν άνετα. Θα πρέπει να διακόψουν κάθε πράξη τους έως και την έρευνα τη ίδια, εφόσον προκαλεί συγκινησιακή ή άλλη βλάβη. Η Επιτροπή δε φέρει ευθύνη εάν αυτό δεν της έχει αναφερθεί εγγράφως.

Η χρήση από τους ερευνητές/τριες εξωτερικών κινήτρων (ή εξωτερικών αμοιβών) για να ενθαρρύνουν τη συμμετοχή στην έρευνά τους θα πρέπει να γίνεται με προσοχή και να αποφεύγονται ενέργειες με ενδεχόμενα αρνητικές συνέπειες (π.χ. η προσφορά γλυκισμάτων ή χρημάτων σε παιδιά του σχολείου).

Οι ερευνητές/τριες δεν πρέπει να κοινοποιούν πληροφορίες που κάποιο παιδί τούς έδωσε εμπιστευτικά, εκτός των περιπτώσεων που οι πληροφορίες αυτές αφορούν στην ασφάλεια και την προστασία του παιδιού, εξηγώντας του ότι θα το συζητήσουν με όποιον κρίνουν ότι μπορεί να βοηθήσει.

Οι ερευνητές/τριες εκπαιδευτικών θεμάτων πρέπει να εγγυώνται ότι οι ίδιοι/ες, είτε οι συνεργάτες/τριες και φοιτητές/τριες υπό την επίβλεψή τους εφαρμόζουν τις απαιτήσεις της νομοθεσίας που αφορά την ερευνητική τους εργασία με παιδιά του σχολείου.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Έντυπο Αίτησης προς την Επιτροπή Δεοντολογίας Έρευνας

Όνοματεπώνυμο	
e-mail και τηλέφωνο επικοινωνίας	
Όνοματεπώνυμο Επιβλέπων/ουσας Καθηγητή/τριας	
Τίτλος εργασίας	

Περίληψη (έως 400 λέξεις)

Συνοπτική αναφορά : α. στο αντικείμενο β. στη σχετική βιβλιογραφία γ. στους στόχους δ. στη μεθοδολογία και ε. σε βασικά στοιχεία της διεξαγωγής της έρευνας (τεχνικές συλλογής δεδομένων και μέσων καταγραφής που θα χρησιμοποιηθούν καθώς και διάρκεια απασχόλησης των μαθητών ή/και των εκπαιδευτικών ή/και των γονέων των μαθητών).

(**Σημείωση:** Να συμπληρωθεί η λίστα των σχολικών μονάδων που θα πραγματοποιηθεί η έρευνα - βλ. επόμενη σελίδα)

Ημερομηνία :20.....

Ο-Η Αιτών/ούσα

(Υπογραφή)

ΛΙΣΤΑ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ ΠΟΥ ΘΑ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙ Η ΕΡΕΥΝΑ

--

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

1. Κανονισμός Αρχών και Λειτουργίας της Επιτροπής Ηθικής και Δεοντολογίας της Έρευνας (ΕΗΔΕ)
ΑΠΘ, Έκδοση 1^η, Θεσσαλονίκη 2020

<https://www.rc.auth.gr/Documents/Uploaded/b4498638-1d32-45c9-b380-ec88ec6d143d.PDF>

2. Social Research Association, Ethical Guidelines, 2003

<https://the-sra.org.uk/common/Uploaded%20files/ethical%20guidelines%202003.pdf>

ή την ιστοσελίδα

<https://the-sra.org.uk/SRA/Ethics/Research-ethics-guidance/SRA/Ethics/Research-Ethics-Guidance.aspx?hkey=5e809828-fb49-42be-a17e-c95d6cc72da1>

3. Ethical Guidelines for Educational Research, British Educational Research Association
(BERA), 2011

<https://www.bera.ac.uk/wp-content/uploads/2014/02/BERA-Ethical-Guidelines-2011.pdf?noredirect=1>